

процес та підвищити професіоналізм студентів.

#### Література

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
2. Нісімчук А. С., Падалка О. С., Смолюк І. О. Педагогічна технологія: [підручник]. К.: Четверта хвиля, 2003. 164 с.
3. Освітні технології: [навч.-метод. посіб.]. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; заг. ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2001. 256 с.
4. Прокопенко І. Ф., Євдокимов В. І. Педагогічні технології: [навч. посібник]. Харків: Колегіум, 2005. 224 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник, 3 вид. К.: Академвидав, 2009. 560 с.
6. Яновицька О. В. Нова дидактика і 1000 дрібниць: Пер. з рос. / О. Яновицька, М. Адамський. К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. 112 с.

УДК 37.7458 (4)

**Локшина О.І.**

доктор педагогічних наук, професор,  
завідувач відділу порівняльної педагогіки  
Інституту педагогіки НАПН України  
[olena.lokshyna@gmail.com](mailto:olena.lokshyna@gmail.com)

### **ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ**

**Постановка проблеми.** У Концепції розвитку педагогічної освіти (2018 р.) підкреслюється, що на шляху становлення інформаційного суспільства якісна освіта стає одним з головних чинників успіху, а педагог є одночасно і об'єктом, і провідником позитивних змін [4, с. 2]. Важливим в умовах європейської інтеграції України є осмислення орієнтирів розбудови педагогічної освіти в Європейському Союзі (ЄС) крізь призму перспективи інтеграції в європейський простір.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питанню педагогічної освіти в зарубіжжі присвячено праці таких українських компаративістів, як Н. Авшенюк, Н. Бідюк, Т. Кристопчук, Н. Муқан, О. Огієнко, Л. Пуховська, А. Сбруєва, С. Сисоєва та ін. Зокрема, у колективній праці «Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів» (2017 р.) охарактеризовано моделі педагогічної освіти в розвинених країнах зарубіжжя з точки зору ефективності для України [1].

У колективній монографії «Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі» (2011 р.) представлено провідні тенденції модернізації цієї ланки освіти в Європі в координатах оптимізації структури, трансформації змісту, запровадження гнучких шляхів педагогічної освіти [3].

Виокремлення загальних для держав-членів ЄС тенденцій розвитку педагогічної освіти у монографії Т. Кристопчук «Педагогічна освіта в країнах Європейського Союзу» (2013 р.) акцентує гармонізацію моделей педагогічної

освіти в Європі, орієнтуючи стейкхолдерів в Україні на важливість врахування європейського досвіду [2].

**Формулювання мети роботи (постановка завдання).** Метою роботи є узагальнення ключових орієнтирів розвитку педагогічної освіти в ЄС.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Освіта високої якості має вирішальне значення для реалізації амбітних завдань ЄС як щодо розбудови економіки знань, так і надання можливостей громадянам держав-членів в аспектах особистісного й кар'єрного зростання. Якість освіти нерозривно пов'язана з учительством – професія педагога перетворюється на стратегічну в умовах глобалізації, розбудови суспільства знань, технологічної революції. З огляду на це Брюссель докладає зусиль для формування інноваційного простору розвитку педагогічної освіти в кордонах ЄС. Концептуальною платформою для розвитку сектора освіти в ЄС є Програма європейської співпраці у галузі освіти «Освіта і навчання 2020» (2009 р.), у якій якісна педагогічна освіта розглядається як обов'язкова умова успішного функціонування освіти в державах-членах [7].

Орієнтири розвитку педагогічної освіти в аспектах політики, доступу, організації, моніторингу досягнутих результатів формують стратегічні документи Європейського Парламенту, Європейської Ради, Європейської Комісії. Одним з визначальних є Резолюція Європейського Парламенту «Про підвищення якості педагогічної освіти» (2007 р.), у якій акцентовано важливість уваги до аспектів: *входження* у вчительську професію, інноваційності характеру професійної *підготовки* та професійного *розвитку* вчителів [5].

Зазначені орієнтири підкріплено іншими важливими документами, що працюють на розбудову ефективних систем педагогічної освіти в державах-членах ЄС.

Новітнім є Повідомлення Комісії Європейському Парламенту, Раді, Комітету з економічних і соціальних питань та Комітету регіонів «Розвиток шкільництва та ефективне вчительство для великого старту у житті» (2017 р.), у якому підтверджено курс Європейської Спільноти на розбудову педагогічної освіти високої якості. Незмінними залишаються такі інструменти, як система компетентностей, практикозорієнтованість (збільшення терміну педагогічної практики), мобільність, неперервний професійний розвиток з акцентом на мотивацію та самонавчання [6, с. 39].

Результатом посиленої уваги Брюсселя до педагогічної освіти в ЄС є її розвиток в інноваційних координатах. У звіті Європейської Комісії/Eurydice «Кар'єри вчительства в Європі: доступ, прогресія та підтримка» (2018 р.) відзначається, що хоча системи педагогічної освіти в державах-членах ЄС характеризуються національними особливостями, спільними позитивними характеристиками є:

- система входження у вчительську професію для молодих учителів. Хоча організація входження різниться, такі аспекти, як наставництво та консультації колег, є спільними;
- професійна підтримка доступна для вчителів більшості систем освіти в ЄС. Учителі можуть отримати професійну допомогу для покращення

їхніх стосунків з учнями, батьками, іншими колегами, вдосконалення своєї педагогічної майстерності, вирішення особистих питань;

– професійний розвиток як обов'язкова складова вчительської професії – в усіх європейських країнах працюють ефективні системи, у яких передбачені заходи для: забезпечення гнучкості у наданні форматів професійного розвитку вчителів; усунення бар'єрів для участі у різних формах професійного розвитку, забезпечення безкоштовності участі (витрати постачальника навчальних послуг покриваються державними органами, часто школи отримують державні кошти для організації курсів з професійного розвитку їхніх вчителів, вчителі можуть також отримувати додаткові виплати, гранти або оплачувану відпустку на навчання [8, с. 9-15].

Отже, ключовим орієнтиром ЄС у розвитку педагогічної освіти є її висока якість. З цією метою відбувається модернізація галузі у напрямі запровадження інновацій як всередині, так і поза системою. До зовнішніх, передусім, відносяться заходи, спрямовані на покращення іміджу вчительської професії, гармонізацію між вимогами суспільства та рівнем підготовки вчителів, підвищення рівня фінансування, розбудова державно-приватного партнерства. Внутрішні інновації є структурного, змістового й організаційного характеру (запровадження двоциклової структури ступенів вищої педагогічної освіти, трансформація змісту на компетентнісні засади, його фундаменталізація, запровадження до навчального процесу ІКТ, інтенсифікація варіативності та гнучкості (форм і траєкторій) організації підвищення кваліфікації і професійного розвитку вчителів тощо), які у комплексі сприяють формуванню єдиного європейського простору педагогічної освіти.

#### Література

1. Зарубіжний досвід професійної підготовки педагогів : аналітичні матеріали / [Авшенюк Н. М., Дяченко Л. М., Котун К. В., Марусинець М. М., Огієнко О. І., Сулима О. В., Постригач Н. О.]. – Київ : ДКС «Центр», 2017. – 83 с.
2. Кристопчук Т. Є. Педагогічна освіта в країнах Європейського Союзу : [монографія] / Т. Є. Кристопчук; ред.: С. О. Сисоєва; Рівн. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне : Волин. обереги, 2013. – 483 с.
3. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі : монографія / авт. кол. Н. М. Авшенюк, В. О. Кудін, О. І. Огієнко та ін. – К. : Педагогічна думка, 2011. – 232 с.
4. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 16.07.2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/o.lokshyna/Downloads/5b7bb2dcc424a809787929%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/o.lokshyna/Downloads/5b7bb2dcc424a809787929%20(2).pdf).
5. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament –Improving the Quality of Teacher Education|| COM (2007) 0392. – Brussels: Commission of the European Communities, 2007. – 16 p.
6. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions «School development and excellent teaching for a great start in life».

{SWD(2017) 165 final}. – Brussels: European Commission, 30.5.2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0248&from=EN>.

7. Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training («ET 2020») // Official Journal of the European Union. – 28.5.2009. – С 119/2 – С 119/10 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=EN).

8. Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support. Eurydice Report. European Commission/EACEA. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018. – 128 p.

УДК373.3/5.091.31

**Лопатка Г.Ф.**

кандидат біологічних наук,

доцент кафедри змісту і методик навчальних предметів

ТОКІППО

## **ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНО-ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ**

**Постановка проблеми.** За останні роки значно активізувалися дослідження в напрямі вивчення і впровадження сучасних освітніх технологій в освітній процес закладів освіти. Одним із таких досягнень є інноваційні педагогічні технології в контексті сучасних суспільних викликів [1].

Інноваційні освітні технології відображають: особливості сучасної системи професійної підготовки; необхідність практичної орієнтації всієї системи підготовки фахівців, які повинні мати не тільки знання, але й уміння і навички; індивідуальні переваги, самостійність вибору форм занять, багатоваріантність, альтернативність, багатоаспектність; перспективність на основі врахування тенденцій розвитку суспільства, соціального прогнозування тощо.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми.** Дослідники інноваційних технологій (О. Пометун, М. Кларін, О. Коструб, В. Чузеєв та ін.) акцентують увагу на різних цілях активного навчання. Активні моделі стимулюють спільну діяльність вчителя та учнів в інформаційному полі та спрямовані на саморозвиток особистості.

У науково-педагогічній літературі інноваційні технології розглядалися у дослідженнях М. Баширина, М. Бугріна, В. Дудченко, І. Дичківської, Т. Кліменко, А. Качетова, М. Поташника, П. Третьякова, Г. Селевка та інші.

У педагогічних дослідженнях останніх років спостерігається протиставлення «сучасних» і «традиційних» педагогічних технологій. Сучасні освітні технології вважаються системами більш високого порядку, ніж традиційні. Проте, як вважає О. Карбанович, «насправді вони не є чимось принципово новим» [4].

Психологічним чинникам впровадження сучасних освітніх технологій у